

PENGENE UD AF ULOVLIGE BOSÆTTELSE

Om danske pensionsselskabers investeringer i virksomheder, der profiterer af Israels ulovlige bosættelser

OVERBLIK

- Danske pensionskroner investeres stadig i virksomheder, der ifølge FN er involveret i Israels ulovlige bosættelser. Samlet set beløber investeringerne i aktier sig til 5,2 milliarder kroner.
- FN og Den Internationale Domstol (ICJ) har fastslået, at bosættelsen er ulovlig, og Folketinget har vedtaget en beslutning om ikke at give bosættelser forbedrede økonomiske muligheder eller på nogen måde legitimerede bosættelsen.
- Danske pensionsselskaber har et ansvar for at undgå negative indvirkninger på andres menneskerettigheder og skal håndtere negative indvirkninger på menneskerettigheder, som de er involveret i, i overensstemmelse med FN's vejledende Principper for Menneskerettigheder og Erhvervslov (UNGP).
- De fleste investeringer er foretaget i virksomhederne Airbnb, Booking.com, Expedia og Motorola. I alt er der tale om 15 virksomheder, der alle står opført på FN's liste over virksomheder, der er involveret i aktiviteter i de ulovlige bosættelser.
- Vi anbefaler, at pensionsselskaberne trækker deres investeringer i disse virksomheder og som minimum ikke investerer i virksomheder der figurerer på FN's liste over virksomheder som understøtter de ulovlige bosættelser

Det kan være svært at bevare håbet for en varig og retfærdig fred mellem Palæstina og Israel. Allerede inden angrebet den 7. oktober 2023 så vi en voldsom stigning i ulovlige bosættelser, bosættervold og alvorlige krænkelse af palæstinenserne rettigheder¹. I februar 2024 annoncerede Israels finansminister desuden, at Israel vil fortsætte med at udvide bosættelserne på den besatte Vestbred², og dermed trodse alle tidligere forsøg fra det internationale samfund på at få stoppet det ulovlige byggeri på land, som hører under det palæstinensiske selvstyre. Siden er udvidelsen af bosættelserne fortsat med uformindsket styrke.

Israels besættelse af de palæstinensiske områder er ulovlig. Det blev slået fast så sent som i juli 2024 af FN's Internationale Domstol (ICJ)³, at der er tale om en "de facto annektering" af de palæstinensiske områder. Domstolen har desuden vurderet, at Israel systematisk diskriminerer mod palæstinensere i de besatte områder. Dertil vedtog FN's generalforsamling d. 13. september 2024 en resolution⁴, som kræver, at bosættelsen ophører inden for 12 måneder, samt forpligter medlemslandene til at: "Undlade at yde bistand eller støtte til opretholdelsen af den ulovlige situation skabt af Israels tilstedeværelse i de besatte palæstinensiske områder." Dette gælder blandt andet handel eller investeringsrelationer, der bidrager til opretholdelsen af den ulovlige situation skabt af Israel i de besatte palæstinensiske områder. Desuden har Folketinget vedtaget, "at man ikke i aftaler med EU eller via danske offentlige eller private engagementer bør give bosættelser forbedrede økonomiske muligheder eller på nogen måde legitimerede bosættelsen."⁵.

¹ [The other mass displacement: while eyes are on Gaza, settlers advance on West Bank herders \[EN/HE\] | OCHA](#)

² [Israel presses on with settlement plans despite US criticism | Reuters](#)

³ [Summary of the Advisory Opinion of 19 July 2024 | INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE](#)

⁴ [General Assembly 10th Emergency Special Session - Draft resolution \(Revision 1\) - Advisory opinion of the ICJ on the legal consequences arising from Israel's policies and practices in OPT, including East Jerusalem, and from the illegality of Israel's continued presence in OPT - \(A/ES-10/L.31/Rev.1\) - Adopted - Question of Palestine](#)

⁵ V 100 - 2020-21 (oversigt): Folketinget henviser til V 13 fra 2014 og V 53 fra 2016 samt FN's sikkerhedsrådsresolution 2334. Folketinget udtaler sin støtte til, at Danmark fortsat arbejder aktivt for en tostatsløsning mellem Israel og Palæstina. Folketinget understreger nødvendigheden af en genetablering af dialog inden for en realistisk tidshorisont, samt at forhandlinger skal inkludere begge parter. Folketinget opfordrer regeringen til bilateralt og gennem EU og FN at arbejde for • at Israel indstiller sin bosættelsespolitik • at palæstinenserne gennemfører legitime og demokratiske valg for alle palæstinensere • at Israel tager markante skridt til at forbedre palæstinenserne hverdag på Vestbredden og i Gaza • at palæstinenserne tager markante skridt mod intern politisk forsoning. Folketinget understreger, at alle, herunder Israel, bør skelne klart mellem Israels territorium og de besatte områder. Folketinget understreger endvidere, at man ikke i aftaler med EU eller via dansk / Folketinget

I lyset af ovenstående og i overensstemmelse med forpligtelsen til at overholde FN's vejledende Principper for Menneskerettigheder og Erhverv (UNGP) bør danske pensionsselskaber trække sine investeringer ud af virksomheder, der er involveret i ulovlige bosættelser. Sekretariatet for FN's højkommisær for menneskerettigheder har i 2020 opgjort en liste over disse virksomheder⁶, senest revideret i 2023⁷, som bør være et vigtigt værktøj for pensionskassen i udelukkelsen af investeringer.

SÅDAN INVESTERES PENSIONSSLESKABERNES MILLIARDER

Vores gennemgang af pensionsselskabernes investeringsoversigter viser, at flere stadig har aktier i virksomheder, der er involveret i de besatte palæstinensiske områder. Ifølge de seneste beholdningslister fra pensionsselskaberne har de i vinteren 2025 investeringer for ca. 5,2 mia. Kr. - en stigning fra 3,7 mia. kr. i foråret 2024.

VÆRDI AF SAMLET BEHOLDNING I KR

PBU	901.624.769
PFA	811.000.000
INDUSTRIENS PENSION	520.000.000
DANICA	471.000.000
AP PENSION	434.000.000
LÆRERNES PENSION	384.446.512
PENSIONDANMARK	380.280.000
VELLIV	357.671.180
PENSAM	253.175.856
PKA	210.292.121
P+	175.914.581
AKADEMIKERPENSION	166.936.252
SAMPENSION	112.150.750
LÆGERNES PENSION	91.938.266

Tabel 1. Oversigt over pensionsselskabernes samlede aktiebeholdninger i virksomheder, der er involverede i aktiviteter i Israels ulovlige bosættelser og står opført på FN's liste (OHCHR).

De danske pensionsselskabers investeringer dækker over 15 virksomheder, der alle står opført på FN's liste som værende involveret i aktiviteter i de ulovlige bosættelser. Virksomhederne tæller Airbnb Inc., Alstom SA, Bezeq - the Israel Telecommunication Corp Ltd., Booking Holdings Inc., Delta Galil Industries Ltd., eDreams ODI-GEO S.A., Electra Ltd., Expedia Group Inc., Matrix IT Ltd., Mivne real estate KD Ltd., Motorola Solutions Inc., Partner Communications Company Ltd., Paz Retail and Energy Ltd., Shufersal Ltd. og TripAdvisor Inc. [Detaljeret overblik over pensionsselskabernes investeringer kan downloades her.](#)

Eksempelvis er AP Pensions samlede beholdning i Booking Holdings vokset til 434 mio. kr. Danica har aktier i Motorola Solutions, der er involveret i overvågning i besatte områder, for 122 mio. kr. PBU er en af de største investorer med 516 mio. kr. i Booking Holdings og 351 mio. kr. i Expedia Group, mens Velliv har investeringer i hele 14 forskellige virksomheder for samlet set 357 mio. Kr, herunder Bezeq, the Israel Telecommunication Corp Ltd. og Mivne Real Estate.

På FN's liste falder alle de virksomheder, som danske pensionsselskaber har investeret i, inden for én eller flere af følgende underkategorier, der angiver, hvordan de er involveret i aktiviteter i de ulovlige bosættelser⁸:

- Forsyning af sikkerhedsudrustning, udstyr og materiale til aktører, der opererer i bosættelser
- Tilvejebringelse af tjenester og forsyninger, der understøtter vedligeholdelsen og eksistensen af bosættelser, herunder transport
- Udnyttelse af naturressourcer, i særdeleshed vand og landområder, til erhvervsformål

For virksomheder som Booking Holdings, Expedia Group og Airbnb vil det konkret dreje sig om udlejning af ejendomme i de besatte palæstinensiske områder, hvilket bidrager til at normalisere og økonomisk understøtte ulovlige bosættelser. For en virksomhed som Motorola Solutions drejer det sig om at forsyne det israelske militær og bosættelser med overvågnings- og sikkerhedsteknologi, herunder overvågningskameraer, der bruges til at monitorere og kontrollere palæstinensiske lokalsamfund. Dette styrker den militære besættelse og krænker palæstinenserens ret til privatliv og fri bevægelighed⁹.

⁶ A_HRC_43_71.docx

⁷ Microsoft Word - 23-06-30 Update.docx

⁸ De tre kategorier står opført på FN's liste punkt 7 (d), (e) og (g): Microsoft Word - 23-06-30 Update.docx

⁹ Motorola Solutions Inc | AFSC Investigate

For andre virksomheder, som Partner Communication og Bezeq drejer det sig om telekommunikation i de ulovlige bosættelser.

De danske pensionsselskaber benytter sig af hver deres kriterier for eksklusion af specifikke virksomheder og har taget flere positive skridt i retning af at ekskludere virksomheder, der eksempelvis er involveret i byggeri, udvinding af naturressourcer eller leverancer til check points i de besatte områder. Disse tiltag er vigtige, og vidner om ansvarsbevidsthed i pensionssektoren. Men de enkelte pensionsselskaber er langt fra alle lige progressive i deres tilgang.

Til trods for de positive tendenser bidrager den danske pensionssektor således fortsat til at legitimere bosættelsernes eksistens og understøtte deres økonomi ved at fastholde milliarder i virksomheder, der er involveret i aktiviteter i de ulovlige bosættelser.

HVAD SIGER PENSIONSSELSKABERNE?

Mellemfolkeligt Samvirke har været i dialog med pensionsselskaberne, som har haft mulighed for at kommentere på vores oplysninger om deres beholdninger. Danske offentlige pensionsselskaber fremhæver generelt, at deres investeringsstrategi bygger på ansvarlighed, internationale retningslinjer og aktivt ejerskab. Alle pensionsselskaber har ansvarlighedspolitikker og forsøger at undgå direkte involvering i ulovlige aktiviteter. De henviser ofte til FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv (UNGP) og OECD's standarder for ansvarlige investeringer, om end de alle har investeringer i virksomheder der er placeret på FN's liste. Nogle pensionsselskaber har trukket en række investeringer fra virksomheder involveret i Israels ulovlige bosættelser, mens andre fastholder dem med argumentet om at påvirke virksomhederne gennem dialog. De erkender alle, at de stadig har investeringer i virksomheder på FN's liste.

ANBEFALINGER

- 1.** Pensionsselskaberne bør omgående afhænde deres investeringer i virksomheder, der er involveret i de ulovlige bosættelser.
- 2.** Der bør indføres en klar politik for at undgå fremtidige investeringer i lignende virksomheder. Vi foreslår at FN's liste gøres til minimum over virksomheder, der ikke investeres i.
- 3.** Pensionsselskaberne bør åbent kommunikere om deres etiske investeringsstrategi, så medlemmer kan tage informerede beslutninger.

Hvis pensionsselskaberne trækker sig, vil de sende et vigtigt signal om deres etiske profil og vise, at de handler i overensstemmelse med FN's anbefalinger og det danske folkets beslutninger.

Anvendelsen af FN's liste som minimumsstandard for eksklusion forhindrer ikke pensionsselskaberne i at anvende andre lister og databaser, der yderligere kan styrke efterlevelsen af FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv.

HVORDAN HAR VI FUNDET FREM TIL DISSE TAL?

Vi har identificeret danske pensionsselskabers investeringer på baggrund af FN's liste over virksomheder, der er involveret i aktiviteter i de ulovlige bosættelser ved at analysere data fra pensionsselskabernes beholdningslister suppleret med oplysninger fra Danwatchs Pensionsmaskine¹⁰. For at sikre nøjagtighed har vi forelagt disse data for de relevante pensionsselskaber, som har haft mulighed for at bekræfte, korrigere eller supplere oplysningerne. Pensionsselskaberne er alle vendt tilbage og har bekræftet vores endelige tal. Derudover har vi anmodet selskaberne om at redegøre for deres ansvarlige investeringsstrategier og eventuelle planer for at frasælge problematiske investeringer.

Vores undersøgelse begrænser sig til et overblik over pensionsselskabernes aktiebeholdning. Eventuel finansiering i form af virksomhedsobligationer og unoterede aktier i virksomheder, der er involveret i aktiviteter i de ulovlige bosættelser, vil kunne øge det samlede beløb for finansiering yderligere.

Listen fra Sekretariatet for FN's højkommissær for menneskerettigheder (OHCHR) er valgt som basis for vores undersøgelse. Flere pensionsselskaber anvender dog andre databaser og lister i deres screening. Valget af FN's liste skal således ses som en minimumsstandard, hvor FN's og OHCHR's arbejde kan anerkendes bredt i det internationale samfund, mens dette ikke udelukker, at pensionsselskaberne supplerer med andre lister og databaser, der kan kvalificere deres screening yderligere.

---

¹⁰ [Pensionsmaskinen.dk](https://pensionsmaskinen.dk) – Hvem arbejder din opsparing for?